

Zahvala!

Velečastitemu g. Zmazeku Francu, župniku pri Sv. Benediktu v Slov. gor., in blagorodnemu g. Lončarecu Marku, trgovcu v Ptuju, izreka za njiju uspešno in trudoljubivo delovanje v svrhu saniranja nevzdržnih šolskih razmer deške in deklishe ljudske šole v Ptujski okolici najiskrenejšo zahvalo!

Ptujska okolica dne 16. julija 1906.

Ivan Kaukler,
šolski voditelj.

Iz „Učiteljskega tiskovnega društva.“

Učiteljsko tiskovno društvo je začelo poslovati. Zato vljudno vabimo slovensko učiteljstvo in vsa učiteljska društva, da naj se blagovolijo prav marljivo v mnogobrojnem številu zglašati za deleže. Deleži so po 100 K in se plačujejo takoj ali pa v 10 nepretrganih mesečnih obrokih po 10 K.

Učiteljsko tiskovno društvo je pristopilo k „Zadružni Zvezi“ v Celju in njeni organi bodo pregledovali in revidirali delo našega društva.

Denar je pošiljati samo na naslov „Učiteljsko tiskovno društvo“ v Ljubljani.

Za upravni odbor:

Karel Wider,
predsednikov namestnik.

L. Jelenc,
predsednik.

Ravnokar izšlo!

Državni zakon o ljudskih šolah

z najvažnejšimi

izvršitvenimi predpisi

vštevši

dokončni šolski in učni red za obče ljudske šole in za meščanske šole.

S primerjalnimi opombami za praktično šolsko službo in s stvarnim kazalom.

Izdano po naročilu e. kr. ministrstva za bogočastje in nauk.

Cena 80 h.

Dobiva se pri

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg,
knjigotržnica v Ljubljani.

S kakšnimi težavami sem se moral boriti.

Spisal Ivan Lapajne.

(Dalje)

Zato je pa bila v Krškem velika nemška „glorija“, ko se je bilo l. 1877. šolsko poslopje slovesno blagoslovilo o priliki, ko se je z otvoritvijo 4. razreda preselila v novo lepo zgradbo najprvo ljudska šola. Došel je bil z

Dunaja minister Stremeyr, ki je pa poudarjal, da se na nemški šoli otroci ne bodo materinščine odvadili*), češ, da se bode tudi slovenščina**) gojila. S tem je hotel morebiti Slovence potolažiti, ker je bila šola vendar za Krško mesto in Krški okraj preveč nemška. (Slovenci v okrajnem šolskem svetu Krškem, ki so bili sicer v večini, pa vendar niso nemškemu značaju šole nasprotovali, čeravno bi bili kot zastopniki staršev in davkoplačevalcev slovenskih v to opravičeni). Došli so bili tudi deželni predsednik Widmann, deželni glavar Kaltenegger, filharmonično društvo itd. Bilo je za slovensko (pa nezavedno slovensko, torej še nekoliko nemčursko) mesto skoro preveč nemške gospode, ki je takrat imela v svojem ozidju veliko nemških govorov, nemških napitnic in veliko nemškega petja in pitja. Mene pa takrat še ni bilo v Krškem. Došel sem bil v ta kraj šele septembra 1878, ko se je bila meščanska šola otvorila. Zakaj sem prosil za to službo in zakaj so jo meni dali? Hotel sem izkoristiti izpričevalo, ki sem ga imel že sedem let. Mislil sem si tudi, da bi utegnil službo Nemeč ali nemčur dobiti, ker sem vedel, da ne bo zanjo veliko slovenskih prosilcev. Tudi sem si mislil: Ker sem bil prvi učitelj na Kranjskem, ki je napravil izpit***) za meščanske šole mi tudi pristojno prvo mesto na meščanski šoli, četudi je ta nemška. Vsaj so starši, otroci Slovinci, in davkoplačevalci, ki jo bodo vzdrževali, tudi. Službe na meščanski šoli oddajati je imel pravico pa takrat takoiimenovani pomnoženi e. kr. okrajni šolski svet. V njem pa so sedeli Slovinci: poslanec Pfeifer, advokat dr. Koceli, nadučitelj Lunder (takrat v Radečah), nadučitelj Gasperin v Krškem, dekan Poljak (Leskovec), kmetska župana Zajec, (Bistrica pri Mokronogu), šribar na Raki, veleposestnik Hribar na Jesenicah. Ta večina je za mene glasovala. Z mano pa ni bila zadovoljna manjšina: okrajni glavar Schönwetter, nadzornik prof. Wurner, mokriški grof Auersperg in žalibog Martin Hočvar tudi ne. Vesel sem nekoliko bil tega imenovanja, pa ne preveč; zakaj težko mi je bilo zapustiti Ljutomerčane in dobro Ljutomersko službo. Težko je bilo meni Slovincu nastopiti službo na nemški šoli — za slovenske otroke. Težko tudi zaraditega, ker sem bil le kot učitelj stalno imenovan, ravnateljsko mesto mi je bilo pa le začasno poverjeno, kakor že rečeno. Dobro sem vedel, da bo s šolo velik križ. Vprašal sem se vedno: Kje vzeti dečke za meščansko šolo, kojih še ljudska šola nima dosti? Kje dobiti zlasti za nemško šolo sposobne otroke? Moje slutnje so bile opravičene! Za 1. razred sva bila sicer dva učitelja imenovana, toda oba sva dobila prvi šolski dan le 12. reči dvanajst učencev.

Največ upanja sem stavil na Štajerce, osobito na Rajhenburg, kjer je bila že takrat četverorazrednica in kjer je služboval ranjki Jamšek, nadučitelj in šolski nadzornik, zlata duša slovenska. Ta me je v resnici izpodbujal, tolažil in pošiljal učence, najboljše učence iz svoje šole. Teh sem pa tudi v resnici potreboval, ker je bilo pri otvoritvi meščanske šole v prvi razred vstopilo le 12 učencev, za katero malo število sva bila kar dva učitelja nastavljeni. (Moj tovariš Vinc. Vidmar áigar životopis sem priobčil l. 1903. v poročilu meščanske šole in že prej v „Letopisu“ Slov. Matice, je umrl že žež leto dni). Ko se je l. oktobra 1878. šola otvorila, je okrajni glavar Schönwetter, hud „nemški ustavovarec“ (zdaj bi rekli „nemški liberalce“), pozdravil — seveda nemško — teh 12 nemščine slabo zmožnih fantov, ki sem jih jaz tudi po nemško sprejel, poprosivši podpore šolskih gospod. Ali ta podpora je bila slaba! Nadzornik profesor Wurner mene ni bil vesel, okrajni glavar Schönwetter tudi ne. To je pokazal kmalu, in sicer pri priliki, ko sem prosil prve kvinkvenije. Te mi že na Štajerskem deželni šolski svet ni hotel dovoliti, a odbiti tudi ne. Zakaj ne? Tega ni hotel povedati. Mislil si pa, da ni bil zadovoljen z mojim narodnim nastopom, ko sem vedno slovensko pisaril, knjige, časopise; ko smo učitelji vedno zborovali in vedno zabavljali zoper nemškutarje. Ko sem došel v Krško, sem zaprosil za prvo kvinkvenijo, katere sem bil silno potreben. in do katere sem imel zakonito pravico. Materijalno se mi namreč ni dobro godilo. Ker ni bilo reči — procltete še med Kranjsko in Štajersko deželo, sem moral na novo vplačati 10% v pokojninski fond, dasi sem bil že na Štajerskem v to zalogo vplačal vse. C. kr. okrajni šolski svet, ki je bil naroden, mi je bil sicer dovolil 1. kvinkvenijo, toda glavar mi je ni hotel nakazati. Ko sem ga naprosil, mi je odgovoril: Wenn es Ihnen nicht recht ist, geben Sie mich in den „Slovenski Narod“. To sem bil tudi storil in še povrh zatožil oholega šefa pri ravnokar na Kranjsko došlem deželnemu predsedniku Winklerju.

(Dalje)

*) Če bi bili nemški učitelji nastavljeni, kakor so šolske gosposke s Hočvarjem vred hoteli imeti, bi se bili slovenski učenci gotovo svojemu materinskemu jeziku odvadili.

**) Za gojitev slovenščine se živa duša ni brigala; to sem moral sam na lastno odgovornost storiti.

***) Oprostite to samohvalo.